

Vergaderjaar 2020–2021

35 620

Samenvoeging van de gemeenten Boxmeer, Cuijk, Mill en Sint Hubert en Sint Anthonis

A

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR BINNENLANDSE ZAKEN EN DE HOGE COLLEGES VAN STAAT/ ALGEMENE ZAKEN EN HUIS VAN DE KONING¹

Vastgesteld 13 april 2021

1. Inleiding

De leden van de **CDA**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van dit voorstel. Zij hebben nog wel enkele vragen.

De leden van de **PvdA**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel over de samenvoeging van enkele gemeenten tot de nieuwe gemeente Land van Cuijk. Zij hebben een enkele vraag. De leden van de **Fractie-Nanninga** sluiten zich hierbij aan.

De leden van de **PVV**-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel Samenvoeging van de gemeenten Boxmeer, Cuijk, Mill en Sint Hubert en Sint Anthonis. Zij hebben nog enkele vragen. De leden van de **Fractie-Nanninga** sluiten zich aan bij deze vragen.

2. Referenda en maatschappelijk draagvlak

Alleen in Mill en Sint Hubert heeft een referendum plaatsgevonden, in de andere herindelingsgemeenten niet. De leden van de **PVV**-fractie vragen de regering aan te geven hoe zonder volksraadpleging in alle betrokken gemeenten controleerbaar maatschappelijk

draagvlak kan worden vastgesteld.

¹ Samenstelling:

Kox (SP), Koffeman (PvdD), Ganzevoort (GL), De Boer (GL), Van Hattem (PVV), Pijlman (D66), Rombouts (CDA), Schalk (SGP), Koole (PvdA), Klip-Martin (VVD), Baay-Timmerman (50PLUS), Bezaan (VVD), Van der Burg (VVD), Crone (PvdA), Dittrich (D66) (*voorzitter*), Doornhof (CDA), Frentrop (FVD), Meijer (VVD), Nicolai (PvdD) (*ondervoorzitter*), Rietkerk (CDA), Rosenmöller (GL), De Vries (Fractie-Otten), Keunen (VVD), Van der Linden (Fractie-Nanninga), Van Pareren (Fractie-Nanninga), Raven (OSF), Talsma (CU)

3. De gemeente Grave

Nu de gemeente Grave recent uitgesproken heeft ook bij de nieuw te vormen gemeente Land van Cuijk te worden heringedeeld, willen de leden van de **CDA**-fractie weten, of het naar het oordeel van de regering nog haalbaar is deze wens door middel van een novelle te realiseren met behoud van het uitgangspunt, dat de gemeente Land van Cuijk per 1 januari 2022 tot stand komt? Zo niet, zou dit dan per 1 januari 2023 het geval kunnen zijn? Indien niet, waarom niet?

De leden van de CDA-fractie hebben begrip voor eventuele teleurstelling bij de overige betrokken gemeenten in het geval van enige vertraging, maar vragen of de regering niet zwaar wil laten meewegen dat «het ijzer (van Grave) gesmeed moet worden, nu dit eindelijk heet is».

De leden van de **PvdA**-fractie merken op dat tegelijk met de verkiezingen voor de Tweede Kamer op 17 maart 2012 in Grave een referendum werd gehouden over aansluiting van Grave bij de voorgestelde nieuwe gemeente Land van Cuijk. De opkomst was 78,96%. 67,37% sprak zich uit tegen behoud van de zelfstandigheid van de gemeente Grave. Zou, zo vragen deze leden, aansluiting van Grave bij de nieuwe gemeente Land van Cuijk niet alsnog via een novelle kunnen worden bewerkstelligd, zodat de start van de gemeente op 1 januari 2022 gelijktijdig voor alle samenstellende delen, inclusief Grave, geldt?

Ook de leden van de **PVV**-fractie verwijzen naar het lokaal referendum op 17 maart, waarbij de inwoners van de gemeente Grave in meerderheid voor een herindeling met de nieuwe gemeente Land van Cuijk hebben gestemd. Kan de regering aangeven wat deze uitslag betekent voor de herindelingsplannen van de gemeente Land van Cuijk, zo vragen deze leden.

Kan de regering tevens aangeven of het gelet op het maatschappelijk draagvlak noodzakelijk zou moeten zijn om bij een eventuele toetreding van Grave opnieuw met alle inwoners van alle betrokken gemeenten een volledig participatieproces te doorlopen, zodat zij zich kunnen uitspreken of de toevoeging van Grave wenselijk is? Kan de regering aangeven of zij het inzetten van een volksraadpleging in alle betrokken herindelingsgemeenten noodzakelijk acht? Zo niet, hoe denkt de regering dan controlebaar het maatschappelijk draagvlak vast te kunnen stellen?

De leden van de PVV-fractie vragen de regering voorts aan te geven wat de opties zijn voor Grave indien de andere gemeenten van Land van Cuijk de toevoeging van Grave weigeren. Kan de regering tevens aangeven wat dit betekent voor de regionale samenhang, nu Grave binnen Noord-Brabant slechts twee andere buurgemeenten heeft: Oss en Landerd? Kan de regering aangeven in hoeverre vanwege deze regionale samenhang een eventuele herbezinning op de samenvoeging Landerd en Uden in relatie tot Grave wenselijk is?

Kan de regering aangeven wat de financiële positie van Grave is, welk risico's deze gemeente nog loopt (onder andere afwikkeling scheepswerf) en welke consequenties de financiële problematiek van Grave kan hebben voor Land van Cuijk bij een eventuele samenvoeging? Kan de regering aangeven in hoeverre de inwoners van de Land van Cuijk-gemeenten hierdoor geconfronteerd kunnen gaan worden met hoge lokale lasten, zo vragen de leden van de PVV-fractie.

4. Afstand tussen burger en politiek

De leden van de **PVV**-fractie wensen bij de nu bij de Eerste Kamer in behandeling zijnde herindelingswetsvoorstellen² voorts in meer algemene zin de volgende vragen te stellen:

In een artikel in *Binnenlands Bestuur* van 8 maart jl.³ wordt een onderzoek van het Coelo (Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden) besproken waaruit blijkt dat de opkomst bij gemeenteraads- en Tweede Kamerverkiezingen structureel lager ligt bij heringedeelde gemeenten.

Volgens Coelo-directeur de heer M. Allers komt dit door vergroting van de afstand tussen burger en politiek en verzwakking van sociale normen. Kan de regering aangeven welk effect zij verwacht van deze bestuurlijke opschaling en wat dit betekent voor de afstand tussen burger en politiek in de desbetreffende gemeenten? Graag specifiek per gemeente onderbouwen.

Tevens stelt het Coelo dat fusiegemeenten alles in het werk zetten om de afstand tussen burger en politiek te verkleinen, bijvoorbeeld door het instellen van dorpsraden en het betrekken van inwoners uit alle kernen, maar hier verwachten de onderzoekers niet al te veel van omdat het vaak al gebeurt en het de vraag is hoeveel winst hiermee nog te behalen is. Nu de regering bij de herindelingsvoorstellen juist veelal inzet op een dergelijk kernenbeleid, vragen de leden van de PVV-fractie of zij op deze constatering van het Coelo kan reflecteren en per herindelingswetsvoorstel nader kan toelichten op welke gronden dit beleid effectief zou moeten zijn.

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat / Algemene Zaken en Huis van de Koning ziet met belangstelling uit naar de memorie van antwoord en ontvangt deze graag binnen vier weken na vaststelling van dit voorlopig verslag.

De voorzitter van de commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat / Algemene Zaken en Huis van de Koning,
Dittrich

De griffier van de commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat / Algemene Zaken en Huis van de Koning,
Bergman

² Kamerstukken I, 2020/21, 35 619, 35 620, 35 621, 35 622 en 35 623.

³ Yolanda de Koster, *Binnenlands Bestuur*, «Gemeentelijke herindelingen slecht voor democratie», 8 maart 2021.